

Al-Jazira, la revolta plural a les ones

L'aparició, creixement i èxit del canal satèl·lit qatarià ha estat determinant en l'extensió de la llibertat de premsa pel món àrab, amb totes les conseqüències que això comporta, i ha capgirat el sistema comunicatiu mundial.

Ada Cruz Foto: Al-Jazira

A principi dels noranta, els conflictes a l'anomenat Pròxim Orient havien afeblit el poder de les monarquies petrolieres àrabs. En aquest context, el xeic Hamad bin Khalifa Al-Thani, auto-

formació des de Doha a partir de l'1 de novembre del 1996.

La BBC Arabic News, una cadena amb seu a Londres sorgida de la iniciativa conjunta de la BBC i la saudita Orbit

Des del començament, el canal qatarià es va desmarcar dels altres mitjans oficials àrabs per la pluralitat i diversitat de les fonts, principi recollit en el seu lema: "L'opinió contrastada". "Al-Jazira ha fet visibles i audibles, per primera vegada en la història moderna de la regió, opositors islamistes, nacionalistes i feministes i els ha permès exposar les seves idees, denunciar la corrupció i reivindicar les llibertats públiques", afirma la sociòloga tunisenca Olfa Lamoum a l'assaig *Al-Jazira, miroir rebelle et ambigu du monde arabe*. També en destaca el desplegament geogràfic dels quatre-cents periodistes de la cadena, que actualment provenen de seixanta països diferents. De fet, aquest canal va ser l'únic mitjà amb presència a l'Iraq durant els bombardejos del desembre de 1998.

El primer èxit internacional d'Al-Jazira un cop assoleix les 24 hores d'emissió diàries és la cobertura de la Segona Intifada. Encara que és durant les guerres a l'Afganistan i a l'Iraq quan, amb el monopoli dels comunicats d'Al-Qaeda, Al-Jazira altera el flux de la informació que tradicionalment era unidireccional entre Occident i Orient.

Les represàlies de les autoritats àrabs i foranes, que s'han vist qüestionades a les pantalles d'Al-Jazira, comprenen des de la retirada d'acreditacions fins a bombardejos suposadament accidentals a les seves oficines. Tot i això, la cadena ha continuat desenvolupant-se,

Periodistes treballant a la seu central del canal de referència del món àrab.

proclamat emir de Qatar l'any 1995, va engegar una sèrie de reformes neoliberals i d'aparença democràtica per atreure la inversió estrangera al país, molt ric en jaciments de petroli i gas.

Entre aquestes mesures, va decretar la creació d'un canal de televisió que, tot i ser inicialment finançat per l'estat, havia d'arribar a ser independent. Al-Jazira –que significa *La Península*– va començar a emetre sis hores diàries d'in-

El canal qatarià es va desmarcar dels altres mitjans oficials àrabs per la pluralitat i diversitat de les fonts

Communication, havia estat eliminada uns mesos abans per haver gosat donar veu a l'oposició al règim saudita. Alguns dels periodistes de la frustrada BBC Arabic News van ser contractats per Al-Jazira.

1996

Més productores audiovisuals

Al 1996 va començar a fer-se evident la presència creixent de la producció aliena en la programació dels mitjans audiovisuals catalans i estatals. En un panorama radiofònic cada cop més complex i en un context televisiu liberalitzat, periodistes de gran prestigi com Antoni Bassas, Joaquim Maria Puyal, Gemma Nierga o Luis del Olmo, van constituir societats mercantils per tal d'exercir el periodisme amb més autonomia i control sobre les seves creacions. Malgrat que algunes productores independents van néixer a final dels vuitanta, com El Terrat de Produccions SL, d'Andreu Buenafuente, va ser a mitjan noranta que proliferaren aventures empresarials com la productora Broadcaster de Josep Cuní.

“És un contrapès a la visió de la realitat que prové dels països occidentals”
(Nicolàs Valle)

a estendre la llibertat de premsa en el sistema comunicatiu àrab, on televisions com Al-Arabiya i Abu Dhabi TV han desenvolupat una ètica periodística similar a la d'Al-Jazira per competir-hi. Tot i això, una arabista com Gema Martín Muñoz, directora de Casa Àrabe, manté que Al-Jazira continua sent la principal font de referència i credibilitat de la majoria dels ciutadans àrabs.

La nova cadena va alterar el flux de la informació unidireccional entre Occident i Orient

I en arribar la “primavera àrab”, en què el poder de convocatòria el tenen sobretot les xarxes socials, Al-Jazira n'és “l'embrí, el primer a crear espais de llibertat dins les cases”, opina Valle. “En realitat, la primera “revolució” al món àrab va ser la creació i difusió d'Al-Jazira”, assevera Martín Muñoz, per a qui la cadena no només ha contribuït “a

“La primera ‘revolució’ al món àrab va ser la creació i difusió d'Al-Jazira”
(Gema Martín Muñoz)

informar i a impedir la censura sobre aquests processos”, sinó que també ha esdevingut la principal font d'informació per als mitjans occidentals. “En aquest sentit, ha suposat una normalització internacional d'Al-Jazira”, afirma.

creant Al-Jazeera.net, un canal d'esports i un altre en llengua anglesa que arriba a més de 220 milions de llars en més de 100 països.

LÍDERS I CREÏBLES

El periodista Nicolàs Valle, que ha estat enviat especial de TV3 als països àrabs moltes vegades, creu que Al-Jazira “ha canviat totalment el panorama mediàtic mundial, perquè ara hi ha un contrapès a la visió de la realitat que prové dels països occidentals”. El periodista subratlla, però, que no hem d'oblidar que Al-Jazira “pertany a la monarquia qatariana, dictadura pròspera i autoritària que té aspiracions hegemòniques molt importants al món àrab” i, per tant, el canal està sotmès als seus interessos, com ara els que en fer-se públics van implicar, fa uns mesos, la dimissió del director general d'Al-Jazira, Wadah Khanfar. No obstant això, Al-Jazira ha contribuït

També va passar...

- El 15 de gener, Catalunya Informació va començar les emissions en règim de desconnexió territorial.

- El 28 de març, el diari francès *Le Monde Diplomatique* va presentar una edició en castellà.

- El 14 d'abril, un jutjat de Madrid va condemnar *El País*, que setmanes després compliria vint anys, per publicar una fotografia de Javier de la Rosa dins la presó.

- El 23 d'abril, *l'Avui* compleix vint anys. Aquell mateix dia també apareixia el primer número del diari generalista *Eco 24 horas*, dirigit per Vladímir de Semir, que tancaria un any després.

- El 9 de maig, va morir a l'edat de 85 anys el periodista Josep Maria Lladó, director del diari *La Humanitat* durant els inicis de la Guerra Civil espanyola.

- L'11 de setembre, *El Punt* va llançar quatre edicions per a les comarques de Tarragona.

- El 19 de setembre, TV3 va presentar els telenotícies a Internet.

- El 16 d'octubre, la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB va celebrar el vint-i-cinquè aniversari, i va assolir els sis mil periodistes llicenciats.

- L'1 de desembre, es va constituir el Consell de la Informació de Catalunya (CIC), el tercer creat al continent europeu.

- El 13 de desembre, Ràdio 4, la primera emissora pública íntegrament en català després de la dictadura franquista, va complir el seu vintè aniversari.